

Bijlage 6 Evaluatie Coördinatie Groene Handhaving

Inhoud voorstel (beoogd resultaat/doel)

U wordt verzocht kennis te nemen van de evaluatie van de coördinatie van de samenwerking in de groene handhaving.

Aanleiding

Uw Staten hebben ons college bij de behandeling van de omgevingsvisie d.d. 8 juli 2014 in motie 30 (14M30) opgeroepen om actief in te zetten op meer toezicht in het landelijk gebied ten behoeve van meer veiligheid in de natuur. Per Statenbrief van 4 november 2014 (PS2014-865) en 13 oktober 2015 (PS2015-642) hebben wij uw Staten geïnformeerd over de ambitie en activiteiten van ons college ter invulling van deze motie. Hierbij heeft ons college afgesproken om de algehele coördinatie op de groene handhaving, waarmee invulling wordt gegeven aan de motie, na 3 jaar te evalueren. Uw Staten hebben ons college bij de behandeling van de Begroting 2018 in motie 58 (17M58) opgeroepen om in overleg met betrokken partijen een plan van aanpak op te stellen om het toezicht in het buitengebied te verbeteren. Per Statenbrief van 21 november 2017 (PS2017-726) hebben wij uw Staten geïnformeerd over de stand van zaken van de coördinatie van de samenwerking in de groene handhaving en aangegeven dat de evaluatie in samenhang met motie 17M58 zal worden gezien.

Hierbij informeren wij u over de evaluatie van de coördinatie op de groene handhaving.

Bestaand beleid c.q. kader

De provinciale coördinatie op de groene handhaving moet leiden tot een effectievere en efficiëntere handhaving in het buitengebied en daarmee tot betere bescherming van natuur en landschap en een veiliger buitengebied voor recreanten. Dit past binnen de doelstelling Zorgvuldig omgaan met natuur en landschap uit de Beleidsuitwerking Natuur en Landschap (PS2012-401).

Begin 2012 hebben de provincies het 'Basisniveau provinciale regievoering handhaving' vastgesteld. In het basisniveau zijn destijds voor de provinciale regievoering 3 aandachtsgebieden opgenomen voor het realiseren van programmatisch toezicht en handhaving:

- 1 Groene aspecten in omgevingsvergunningen.
- 2 Natura 2000-gebieden.
- 3 Buitengebied en vrije veld.

In de statenbrief van 4 november 2014 (PS2014-865) bent u geïnformeerd over het ambitieniveau in Gelderland voor de coördinatie Groene Handhaving hetgeen de volgende punten omvat:

1. Het aanstellen van een regisseur groene handhaving;
2. Het opzetten van een overlegstructuur;
3. Regievoering via programmatisch handhaven, met als aandachtsvelden: bescherming van gebieden, handhaving groene aspecten in omgevingsvergunningen en vrije veld toezicht

Evaluatie

De coördinatie betreft de groene buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) die actief zijn in het toezicht en handhaving op de groene wetten waarbij de boa's van de terreineigenaren tevens toezicht houden op de openstellingsregels. De coördinatie is gericht op het bevorderen van de samenwerking tussen de boa-werkgevers, politie en OM ter verbetering van de effectiviteit van het toezicht.

Ambitieniveau.

Ten aanzien van het ambitieniveau zoals hierboven vermeld is de stand van zaken als volgt.

- Aanstellen regisseur groene handhaving
Sinds 2014 is er binnen Gelderland een groene regisseur actief. In 2016 is de term regie vervangen door coördinatie en wordt de taak aangeduid als coördinatie van de samenwerking groene handhaving. Hiermee wordt voldaan aan punt 1 van het ambitieniveau.
- Opzetten van een overlegstructuur
In 2014 is gestart met overleg met de partners volgens een groeimodel. Inmiddels zijn nagenoeg alle boa-werkgevers bij het overleg aangesloten. Gezien de toename van het aantal partners in 2016 is in 2017 de overlegstructuur op operationeel, tactisch en strategisch niveau aangepast waarmee een basis is gelegd om op basis van het wettelijk voorgeschreven model van de big-8 te komen tot programmatische handhaving. Het big-8 model voorziet in een cyclus van uitvoering, monitoring en evaluatie waarbij de uitvoering vanuit strategisch niveau wordt aangestuurd. Hiermee wordt voldaan aan punt 2 van het ambitieniveau.
- Regievoering via programmatisch handhaven
In augustus 2015 is bij de Omgevingsdienst Noord Veluwe (ODNV) een loket geopend ter ondersteuning van de buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's). Het loket ondersteunt samenwerkingsactiviteiten zoals gezamenlijke handhavingsacties en informatiebijeenkomsten en zorgt dat door boa's opgemaakte processen-verbaal door ODNV worden getoetst en doorgezonden aan het CJIB. Inmiddels zijn 37 werkgevers aangesloten met in totaal 107 boa's. De aangesloten boa's maken gebruik van het Boa Registratie Systeem (BRS) om incidenten te registreren en processen-verbaal op te maken waarmee de basis is gelegd voor monitoring. Gezien het succes is bij de evaluatie van de abonnementen op BRS in de najaarsnota van 2017 geconcludeerd dat we de abonnementen op BRS en het Boa-loket blijven ondersteunen. In 2016 en 2017 is een handhavingskalender uitgevoerd waarin projectmatig een aantal handhavingsacties worden ingepland en uitgevoerd. In 2016 werd deelgenomen door 133 boa's van circa 30 organisaties. In 2018 is gestart met de organisatie van de samenwerking op regionaal niveau om de lokale samenwerking en het lokale netwerk te versterken.

De samenwerkingsactiviteiten voor 2018 zijn in een document opgenomen dat op termijn zou moeten leiden tot een gezamenlijk en volwaardig programma. Daarnaast is een koers uitgezet om verdere stappen te zetten naar programmatische handhaving die onder andere voorziet in het opstellen van een gezamenlijke visie, het afsluiten van een convenant handhaven op elkaars terrein en verdere ondersteuning van de uitvoering.

Met de voorgestelde koers om te komen tot programmatische handhaving en met het programma voor 2018 hebben de partners in het bestuurlijk overleg van 22 november 2017 ingestemd. In juni 2018 is een bestuurlijk overleg gepland waar de gezamenlijke visie en ondertekening van het convenant handhaven op elkaars terrein op de agenda staan.

Voortgang samenwerking

De samenwerking met de politie verliep in 2015 en de eerste helft van 2016 moeizaam. Mede door de reorganisatie van de politie. Sinds medio 2016 is de reorganisatie bij de politie in een andere fase beland en wordt actief gewerkt aan het vormgeven van de samenwerking in de groene handhaving op provinciaal niveau. Op lokaal niveau is de rol van de politie als aanspreekpunt voor de boa gewaarborgd. Op lokaal niveau blijft de beperkte capaciteit door de verminderde prioriteit bij de politie een aandachtspunt. Op landelijk niveau is de verminderde facilitering een punt van zorg.

In Gelderland heeft een beperkt aantal gemeenten boa's in dienst die actief zijn in de groene handhaving. De aansluiting van de gemeenten bij de samenwerking is wisselend maar met name een aantal Veluwe gemeenten zijn goed aangesloten. Verbetering van de betrokkenheid van gemeente bij de groene handhaving blijft wel een aandachtspunt.

De samenwerking met de particuliere werkgevers waaronder de terrein beherende organisaties is in een opbouwfase waarbij het zetten van verdere stappen onder druk staat door beperkte faciliteiten en financiële middelen. De kosten voor het in dienst hebben van een boa zijn toegenomen, onder andere door toegenomen eisen aan opleiding en training en recent door een aanmerkelijke verhoging van de kosten voor gebruik van portofoons. Anderzijds neemt de behoefte aan toezicht toe en lijkt de last daarvan – mede doordat politie zich terugtrekt uit het buitengebied – steeds meer op de schouders van de boa's en hun werkgevers terecht te komen. De particuliere werkgevers geven aan dat de lusten en lasten hierdoor niet meer in evenwicht zijn waardoor de capaciteit voor het groene toezicht onder druk staat. Op initiatief van het IPO is met de natuur beherende organisaties op landelijk niveau overleg over de wijze waarop SNL-subsidie beschikbaar zou kunnen worden gesteld voor toezicht en handhaving in natuurgebieden. In het kader van de begrotingsbehandeling is naar aanleiding van dit onderwerp motie 58 ingediend.

Motie 58

Ter uitvoering van motie 17M58 is op 20 april 2018 een bestuurlijk conferentie geweest om te komen tot een programmatische aanpak van de veiligheid in het buitengebied. De groene handhaving is een van de drie thema's van dit programma. Over de voortgang van de uitvoering van motie 17M58 wordt u elders in deze Voorjaarsnota en in een separate Statenbrief in uw vergadering van juli 2018 nader geïnformeerd (zie onderdeel Moties en Toezeggingen).

Aanbevelingen

- Daar de samenwerking door de partners breed wordt ondersteund, het merendeel van de partners actief mee doet in de samenwerking en we concrete stappen voorwaarts maken, dient deze op de huidige weg voortgezet te worden.
- Om het toezicht in natuurgebieden duurzaam te borgen en de samenwerking verder vorm te kunnen geven blijft investeren in het faciliteren van de boa's een aandachtspunt. Het afronden van de discussie over de toezicht bijdrage via de Subsidieregeling Natuur- en Landschap is nodig om verdere stappen te zetten in de samenwerking.
- Gemeenten zijn beperkt aangesloten bij de samenwerking. Dit komt deels doordat de meeste gemeenten geen groene boa's in dienst hebben. Uitbreiding van de aansluiting van de gemeenten is gewenst mede omdat de gemeenten op lokaal niveau de prioriteiten bij de politie bepalen.
- De facilitering van de boa's is nog niet optimaal. Samen met de partners dient gewerkt te worden aan het verbeteren van de faciliteiten voor de boa's voor een efficiëntere uitvoering.

Financiële consequenties

De kosten voor het faciliteren van de samenwerking waaronder het abonnement op het boa registratiesysteem (BRS), het doorzetten van de processenverbaal, bijeenkomsten en handhavingsacties bedragen jaarlijks € 76.000. Het budget is opgenomen in de Begroting 2018 en valt onder kerntaak 3 Vitaal platteland, natuurbeheer en ontwikkeling natuurgebieden, plandoel Beheren en beschermen.